

DRIEPAS

Verenigingsblad van de Historische Kring Duiven-Groessen-Loo

Jaargang 41 - nummer 2 - juli 2024

In dit nummer:

Die Magerhorst
Duiven

Verenigingsnieuws

Meisjesschool
1948

Automobielbedrijf
Bedeaux

In gesprek met ...
Huub Hooijman

Jachtgaven
Loowaard

www.hkdgl.nl

Inhoudsopgave

In dit nummer:

Inhoudsopgave	2
Voorwoord / Colofon	3
Havezathe "Die Magerhorst"	4
Verenigingsnieuws	10
Duivense meisjesschool 1948	12
Automobielbedrijf Bedeaux in het voormalige St. Antoniusgesticht	14
In gesprek met Huub Hooijman	17
Jachthaven Loowaard	20

Op de voorkant:

Die Magerhorst, een havezathe met een eeuwenoude geschiedenis, aan de Ploenstraat in Duiven. Foto: familie Boogaarts.

Op de achterkant:

De pentekening van Jan de Beijer toont het huis omstreeks 1742 als versterkt huis met een gracht eromheen.

Beste lezer,

We hebben er reikhalzend naar uitgekeken, maar eindelijk laat de zomer zich van haar goede kant zien. Ik geniet in de tuin van de zon, terwijl ik dit voorwoord schrijf.

Niet alleen het weer is aan verandering onderhevig, mogelijk ook onze directe woon- en leefomgeving. De gemeente Duiven staat namelijk aan de vooravond van een belangrijke beslissing: hoe zien de gemeente Duiven en haar bestuur er in de toekomst uit?

Middels een enquête heeft de gemeente de inwoners, ondernemers en organisaties gevraagd hoe ze denken over de bestuurlijke toekomst van de gemeente.

Blijven we samenwerken met Westervoort; fuseren we met Westervoort; fuseren we met de Liemerse gemeenten of blijven we helemaal zelfstandig?

Hopelijk hebben velen van u de enquête ingevuld en uw mening gegeven over deze, voor ons allen, zo belangrijke beslissing.

Ik ben heel erg benieuwd naar de uitkomst van de enquête en wat dit zal gaan betekenen voor de toekomst van onze gemeente.

Voor nu wens ik u een fijne zomer, voor degene die eropuit trekken een ontspannen vakantie. Bovenal veel leesplezier met deze Driepas.

Martina van Hummel

Driepas is een uitgave van de Historische Kring Duiven-Groessen-Loo en verschijnt drie a vier maal per jaar.

Losse nummers € 5,95

Driepas is een begrip uit de bouwkunst: drie elkaar snijdende cirkels die samen een driehoek vormen, veelvuldig toegepast in gotische kerkvensters. In profane zin gebruikt als symbool voor de samenwerking van de kerkdorpen Duiven, Groessen en 't Loo.

Secretariaat / Redactieadres:
Remigiusplein 9, 6921 BL Duiven

Bestuur:
bestuur@hkdgl.nl

Voorzitter:
vacature

Secretaris:
secretariaat@hkdgl.nl
D. van Sas

Penningmeester:
penningmeester@hkdgl.nl
E. Scheeres

Lid:
R. Boland

M. van Hummel

Driepas:
web.redactie@hkdgl.nl

De redactie behoudt zich het recht voor kopij niet of in aangepaste vorm te plaatsen of door te schuiven naar een volgend nummer.

IBAN: NL54RABO0315407484
BIC: RABONL2U

Iedereen -ook niet leden- die een vraag heeft over de geschiedenis van de drie Liemerse dorpen Duiven-Groessen-Loo kan hiervoor bij ons terecht. Stel uw vraag bij voorkeur via de mail: vragen@hkdgl.nl

Internet:
www.hkdgl.nl

Facebook:
<https://nl-nl.facebook.com/historische.kring.7>

Instagram:
<https://www.instagram.com/hkdgl/>

Oplage: 300 stuks

Het lidmaatschap van de Historische Kring kost €19,00 per jaar. Leden en abonnees buiten de gemeenten Duiven, Zevenaar en Westervoort betalen € 6,00 als bijdragen in de verzenden portokosten. Opzeggen van lidmaatschap of abonnement uitsluitend schriftelijk voor 1 december van het lopende jaar. Uit de uitgave mag niets worden overgenomen zonder schriftelijke toestemming vooraf en zonder bronvermelding.

Havezathe Die Magerhorst

Dankzij de inspanningen van de heer en mevrouw Boogaarts is "Die Magerhorst", een havezathe met een eeuwenlange geschiedenis, voor Duiven bewaard gebleven. Zij kochten de havezathe van de gemeente Duiven om er te gaan wonen. De havezathe ligt aan de Ploenstraat in Duiven.

De naam Magerhorst verklaart men als een stuk hooggelegen slechte grond. Een horst is namelijk een vooruitspringend stuk hooggelegen grond in een moerassige omgeving. Mager zal waarschijnlijk slaan op de slechte kwaliteit van de grond.

Die Magerhorst en haar bewoners

De oude havezathe was eeuwenlang, sinds de 9^e eeuw een leen van de abdij Elten. Het goed werd al omstreeks 1400 vermeld en vóór de 16^e eeuw zou het geslacht Mom hier hebben gewoond. Een pentekening van Jan de Beijer toont het huis omstreeks 1742 als een versterkt huis met een gracht eromheen.

Pentekening van Jan de Beijer

Aan de zijkanten van het huis zaten torentjes met schietgaten, bedoeld om het huis te verdedigen. Helaas is het merendeel van het huis in de negentiende eeuw afgebrand, de toren met mezekouw (mâchicoulis) is gelukkig gespaard gebleven. Deze achtkantige traptoren is mede zo bijzonder door het voor Nederland unieke bouwelement de zogenaamde "mezekouw" die boven de toegangsdeur zit. Dit is een opening waardoor verdedigers van een kasteel of vestiging hun belegeraars konden bestoken met stenen, kogels of hete pek om zo de aanvallers de toegang te beletten. Op de latei van de mezekouw staat Ao1549 Die Magerhorst R.K. Ao is een afkorting van Anno Domini 1549.

Echter, volgens paleografie (ontcijferen van de handschriftkunde) stamt het gebruikte schrift niet uit 1549; het schrift is hoogstwaarschijnlijk eind 18e-19e eeuws.

In 1546, werd volgens een leenakte van het vrije stift Elten, Claes van Egeren Loefzoon als bezitter van deze havezathe genoemd.

Bouwelement de zogenaamde mezekouw (mâchicoulis)

Dit geslacht was ook de bezitter van het in de laatste Driepas van 2023 omschreven "huis Loohorst". De Loohorst cq 'Loehorst' was een 'vrij goed' en evenals het leengoed Die Magerhorst ca. 7 morgen groot (1 morgen is iets minder dan 1 hectare). Daardoor wordt het nog wel eens met elkaar verward, het heeft echter uiteindelijk niets met elkaar te maken.

Na vier generaties Van Egeren werd Die Magerhorst in 1661 verkocht aan douairière Margaretha van Pallandt-Buddelberg. Haar zoon jonker Henrich Bertram, erfmaarschalk van Kleef, bezwaarde het goed met vele hypotheeken en doordat deze niet afgelost werden kwam het in handen van Elisabeth Anna van Keppel, weduwe van Christiaan Mauritz Wilhelm van Hertefeldt. In 1699 stond het op naam van Jhr. Engelbert Dietherich Adrian van Hertefeldt. Hij verkocht het op zijn beurt aan de Amsterdamse Justus Buyck van Swieten, die het pand zelf ging bewonen. Ook deze Buyck van Swieten bezwaarde het goed met diverse hypotheeken.

In de ambtsatlas van 1735 komt de naam van weduwe Buyck (Witwe Beucks) als eigenaresse voor. In 1749 kwam Die Magerhorst in bezit van

Hendrik Jan Tuchter, drost te Didam en wonende op 'Huis Dijck_. Gerrit van Hummel werd van 1763 tot 1778 als pachter van Die Magerhorst genoemd. Daarna kwam het in verschillende handen terecht: 1778 aan de geheimraad Von Diest en in 1779 wederom bij de familie Von Hertefeldt. A.J. van Hertefeldt liet het huis in 1795 na aan zijn zoon en vrij spoedig daarna vererfde het op Von Bothmer.

Het goed werd door de eeuwen heen regelmatig door de eigenaren aan boeren verpacht. Uit een advertentie in de Utrechtse Courant van 04-05-1795 blijkt dat Die Magerhorst, evenals De Ploen, toen door dezelfde eigenaar als pachtgoed werd aangeboden.

Bij de oprichting van het kadaster in 1832 werd Die Magerhorst ingedeeld in de kadastrale sectie A onder nummer 391 en de eigenaar was toen C.F. von Bothmer te Marienbaum. In 1836 volgde de verkoop van het goed aan J.A.C.A. van Nispen te Zevenaar en vanaf die tijd was het als pachtboerderij meer dan 100 jaar in bezit van de familie van Nispen.

Pachters van de boerderij in die tijd waren:
 1816 wed. de Kinkelder
 1821 Johan Daniël Løwe
 1828 J.H.Werle
 1839 J.W.P.Koch
 1849 Arnold Bod
 1850 Th. Berendsen
 1882 Cornelis Stephanus Polman
 1912 Hendrikus Hermanus Polman.
 Zijn weduwe hertrouwt in 1920 met Theodorus Jurrius, die dus de laatste pachter werd.

In 1963 van de vorige eeuw werd Die Magerhorst door de gemeenteraad van Duiven aangekocht voor haar woningbouwplannen op de bijbehorende gronden voor € 40.000,- van A.J.M.A. van Rijckevorsel te Zevenaar. Aan de toenmalige pachter zou € 7.000,- pachtschade worden betaald. Hij zou tevens vrij wonen hebben totdat hem door de gemeente een nieuwe woning werd toegewezen.

Na deze aankoop door de gemeente brak, volgens een aantal krantenartikelen en verslagen van de gemeenteraad, een onzekere periode aan over het voortbestaan van de havezathe. Een aantal bestemmingen voor het gebouw passeerden de revue:

- ⊆ woonhuis voor de burgemeester: dit voorstel werd afgewezen omdat de burgemeester daar niet wilde wonen
- ⊆ een confectieatelier voor kleuterkleding: dit plan heeft het niet gehaald
- ⊆ plannen voor een jeugdcentrum van kapelaan Alink: deze plannen liepen op niets uit.

Jongerencontact

Alvorens kapelaan G.H.B.M. Alink (26 jaar) werd uitgezonden naar het bisdom Hildesheim, om zijn geestelijk ambt uit te oefenen in het kader van het Europees missiewerk werd hij een jaar in Duiven aangesteld. Hij heeft zich in Duiven vooral veel met het jeugdwerk bezig gehouden. Samen met het jongerencontact werd alvast de oude stal van Die Magerhorst opgeknapt en werd een begin gemaakt met de verbouwing. De jongeren van Duiven en wellicht de jongeren van heel de Liemers zullen straks dankzij zijn ijveren een fraai contactcentrum in het oude kasteeltje Die Magerhorst_ hebben (dit was de bedoeling aldus een artikel uit de Nieuwe Haarlemse Courant).

Die Magerhorst: een `hol van ontucht_

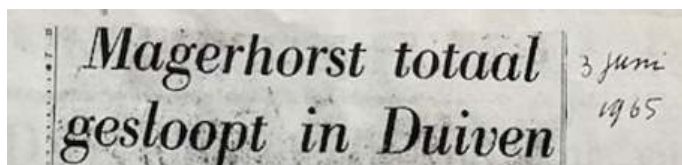
Na een bewogen gemeenteraadsvergadering in juli 1965 werd de toezegging gedaan om, met meer respect voor het behoud van Die Magerhorst, actie te ondernemen. De vergadering was bijeen geroepen op verzoek van een drietal raadsleden, te weten: mevrouw C. J. A. Hoppenreijns Melissen vertegenwoordigster van de wilde vrouwengroep in de raad en de heren J. H. T. M. Willemsen en Th. Daanen. De aanleiding van hun verzoek was de vervallen toestand waarin Die Magerhorst verkeerde, een op de monumentenlijst staand gebouw. Er waren vernielingen aangericht en er werd al flink gesloopt; verval had zijn intrede gedaan en de havezathe was inmiddels tot ruïne verworven.

Die Magerhorst tot ruïne verworven

Bovendien was het een "hol van ontucht" geworden: jongeren hadden er flink huisgehouden, er stond nog een oude canapé, een triest aandenken aan betere tijden, die frequent door minnende paartjes was gebruikt. Zij meenden dat er hoognodig iets aan gedaan moest worden. De emoties liepen zo hoog op, dat een koffieserveerder een kop koffie over een persvertegenwoordiger uitstortte.

In verschillende kranten werd verslag gedaan van deze spannende vergadering.

Van de toezegging van de gemeente om het gehele complex af te zetten met prikkeldraad is niets terecht gekomen. Wel is door gemeentewerken een oude schuur afgebroken.

De verontwaardiging in de Duivense samenleving over het uitblijven van gemeentelijke maatregelen tot behoud van Die Magerhorst is groot: de gemeente laat het leegstaande, verpauperende pand "verkommeren". Men eist dat Die Magerhorst voor Duiven bewaard moet blijven.

Verkoop

Burgemeester Kemme (de destijds nieuwe burgemeester van Duiven) is van mening dat verkoop van de havezathe de enige oplossing voor de gemeente is. De financiële positie van Duiven is niet zodanig dat zij zelf het gebouw kan restaureren.

De verkoopprijs is bepaald op f 25.000,- Dit bedrag wordt in de vorm van een subsidie aan de koper terugbetaald.

De koper is de heer Boogaarts uit Utrecht, een musicoloog, die op de oude havezathe gaat wonen. Als voorwaarden bij deze verkoop worden gesteld dat Die Magerhorst enige keren per jaar beschikbaar moet zijn voor culturele manifestaties.

Familie Boogaarts

Jan Boogaarts (1934) is geboren in Helmond. Hij studeerde piano, orgel, koordirectie en schoolmuziek aan het conservatorium in Tilburg. Aan de Rijksuniversiteit Utrecht behaalde hij het doctoraalexamen muziekwetenschappen. Hij heeft een lange staat van dienst als o.a. organist, dirigent, docent, publicist, componist en orgeladviseur en werd voor zijn inzet daarvoor meerdere malen (zelfs pauselijk) onderscheiden. Jan Boogaarts gaf orgelconcerten in binnen- en buitenland en deed dit de laatste jaren geregeld met zijn jongste zoon.

Vanaf 1958 was hij als muziekleraar verbonden aan het Katholiek Gelders Lyceum in Arnhem waar ook zijn latere echtgenote Dorine Sniedt (1930) werkzaam was.

Hij woonde vanaf zijn studententijd (later samen met zijn vrouw) in een kleine theekoepel behorende bij het landgoed Boschveld, gelegen tussen Oosterbeek en Arnhem. Een studeerkamer zonder burens zodat er naar hartenlust gemusiceerd kon worden. De theekoepel was echter te klein voor een gezin. Het paar ging er dus regelmatig op uit op zoek naar een andere passende woonegelegenheid. Op een mooie winterdag vielen zij voor het idyllische plaatje van het torentje in de sneeuw dat naast een verder heel vervallen boerderij in Duiven te koop stond.

Zij zijn naar de gemeente gegaan en hebben geïnformeerd naar de mogelijkheden. Het gebouw had al tien jaar leeggestaan en de gemeente was op zoek naar een nieuwe eigenaar, die het moest restaureren én bewonen. Onder die voorwaarde werd het verkocht voor één gulden.

De familie Boogaarts nam de stap en begon zo dapper aan een 10 jaar durende renovatie. Na de eerste 5 jaar van restaureren verhuisden zij met hun dochter naar Duiven waar nog veel aan moest gebeuren. Een maand nadat de familie Boogaarts hun intrek had genomen werd de oudste zoon geboren.